

НОВИ САД - На данашњи дан 1527. године умро је Николо Макијавели, дипломата, високи званичник Фиренце, писац и историограф, један од утемељитеља политикологије. После стварања Фирентинске републике, био је 14 година секретар владајућег "Савета десеторице". Ослободио је политичка разматрања теолошких, моралних и метафизичких концепата и сматра се зачетником идеје националне државе. У главном делу "Владацац" у којем је изнео и сопствена дипломатска искуства, разрадио је теорију према којој владар треба да управља државом у интересу њеног јачања, без обзира да ли ће циљ постићи законом или силом. Сматрао је да су мерила индивидуалног морала неподобна за процењивање поступака у име државе, отуда је из његове политичке филозофије изведен појам "макијавелизам". Залагао се за уједињење Италије. Римокатоличка црква је 1559. његова дела ставила на "Индекс забрањених књига". Остала дела: "Разматрања о првих десет књига Тита Ливија", "Историја Фиренце", "О ратној вештини", комедија "Мандрагола".

Данас је недеља, 21. јун, 172. дан 2026. До краја године има 193 дана.

1377 - Умро је енглески краљ Едвард III, који је током владавине од 1327. освојио Шкотску и изазвао Стогодишњи рат с Француском пошто се 1340. прогласио краљем те земље.

1791 - Француски краљ Луј XVI и краљица Марија Антоанета покушали су у рано јутро да побегну из Париза, али су стигли само до Варена, где су ухапшени. Запутили су се на североисток у правцу Аустријске Низоземске, данашње Белгије.

1813 - Шпански краљ Жозеф, брат француског цара Наполеона I, напустио је Мадрид и у бици код Виторије његову војску поразиле су снаге британског војсковође Артура Велзлија, будућег војводе од Велингтона (после Ватерлоа) чиме је окончана француска владавина Шпанијом.

1842 - Београђане који су дошли да виде представу "Апотеоза бесмртног Карађорђа" Ђорђа Малетића, којом је требало да буде обележена 25. годишњица смрти вође Првог српског устанка, на вратима зграде у којој је заказана премијера затекло је обавештење: "По наредби честитог паше, заказана представа неће се одржати зато што се у њој мешају Турци и Срби". Представа је приказана 1847. у "Театру код Јелена" и доживела је велики успех.

1876 - Умро је мексички генерал и државник Антонио Лопес де Санта Ана, председник Мексика од 1833. до 1836. Поново је владао Мексиком као диктатор 1839. и од 1841. до 1845. када је приморан да оде у изгнанство. Упамћен је по освајању тврђаве Аламо у Тексасу 1836. кад је око 4.000 војника под његовом командом масакрирало нешто мање од 200 бранилаца, укључујући и легендарног Дејвија Крокета, од чега је у историографији САД направљен мит.

1905 - Рођен је француски филозоф и писац Жан Пол Сартр, један од твораца филозофије егзистенцијализма, који је 1964. одбио Нобелову награду за књижевност. Залагао се за деколонизацију Индокине и Алжира, француских поседа. У књижевности је заступао тезу о потреби "ангажоване литературе". Дела: филозофски списи "Биће и ништавило", "Имагинарно", "Егзистенцијализам је хуманизам", "Критика дијалектичког ума", романи "Мучнина", "Путеви слободе", драме "Прљаве руке", "Несахрањени мртваци", "Ђаво и господ бог", "Иза затворених врата", "Блудница достојна поштовања", "Заточеници из Алтоне", есеји "О Бодлеру", "Шта је књижевност", аутобиографија "Речи".

1908 - Умро је руски композитор и диригент Николај Андрејевич Римски-Корсаков, члан композиторске групе "Велика петорица". Ослањао се на музичке мотиве руског и азијских народа. Веома је значајан и као музички педагог: међу његовим ученицима су били и Игор Стравински и Сергеј Прокофјев. Написао је "Принципе оркестрације", стандардни приручник на свим музичким академијама у свету. Дела: опере "Садко", "Златни петао", "Сњегурочка", "Царска невеста", симфонијске композиције "Фантазија на српске теме", "Шехерезада", "Шпански капричо".

1933 - Рођена је Франсоаз Саган, француска књижевница и сценариста. Описивала је живот француске младежи и грађанства. Као писац позоришних комада и сценарија, осликавала је портрете аморалних и учмалих средовечних људи. Иако је повремено оспоравана књижевна вредност њеног дела оно је било веома популарно. Дела: романи

"Добар дан туго", "За месец, за годину", "Известан осмех", "Волите ли Брамса", "Чудесни облаци", "Распремљен кревет", "Изгубљен профил", "Модрице на души", драме "Дворци у Шведској", "Чувар срца", "Клавир у трави".

1942 - Немачки Северноафрички корпус фелдмаршала Ервина Ромела уз подршку италијанских трупа заузео је у стратешки важан град Тобрук у италијанској колонији Либији (Киренајка), који су претходно запосели Британци. У борбама је заробљено 25.000 војника британске Осме армије. Циљ Ромелових трупа било је заузимање Суецког канала, како би се пресекла Британска империја, међутим борбе за Египат завршене су потпуним поразом Немаца у децембру 1942. код Ел Аламејна, и коначним сломом априла 1943.

1945 - Јапанске снаге на острву Окинава, које је служило као последња одбрана Јапана у Другом светском рату, предале су се америчким трупама.

1963 - Француска је повукла поморске снаге из НАТО пакта.

1969 - Умрла је америчка тенисерка Морин Коноли, названа Мала Мо, која је 1953. постала прва тенисерка у историји "белог спорта" која је освојила сва четири Грен слем турнира.

1970 - Умро је индонежански државник Ахмед Сукарно, негдашњи председник Индонезије, први шеф те азијске државе после стицања њене независности од Холандије, један од лидера покрета несврстаности. Основао је 1927. Националну партију Индонезије. Колонијалне холандске власти су га због националистичке политике ухапсиле 1929. и забраниле партију, коју је наставио да води 1931. по изласку са робије. Поново је ухапшен 1933. и био интерниран до јапанске окупације Индонезије у Другом светском рату 1942. после чега је, у интересу националноослободилачког покрета, одржавао лојалне односе с јапанским властима. Постао је шеф државе после проглашења Индонежанске Републике 1945. Холандија није признала независност своје колоније Холандске Источне Индије, и војно је интервенисала. Сукарно је ухапшен крајем 1948. а на власт се вратио после потписивања индонежанско-холандског споразума јуна 1949. када је Индонезија постала суверена (без Западног Иријана, који је ослобођен шездесетих). Доживотним председником је проглашен 1963. али је лишен свих функција 1967, две године после војног удара генерала Сухарта.

1970 - У финалу светског фудбалског првенства Бразил је у Сиудад Мексику победио Италију резултатом 4:1 и постао први троструки освајач трофеја Жила Римеа.

1971 - Међународни суд правде у Хагу је пресудио да је управа Јужноафричке републике над Југозападном Африком (Намибија) нелегална.

1990 - У земљотресу на северу Ирана погинуло је око 100.000 особа.

1990 - У Мађарској је званично поново отворена берза, 42 године након затварања после Другог светског рата.

1991 - Умро је српски економиста Зоран Пјанић, ректор и професор Београдског универзитета, председник Економског савета југословенске владе, главни редактор "Економског лексикона" и "Економске енциклопедије". Дела: "Проблем становништва у економској теорији", "Савремене буржоаске теорије вредности и цена", "Теорија цена", "Робна привреда у самоуправном систему", "Самоуправни привредни систем".

1994 - САД су понудиле Северној Кореји разговоре на високом нивоу, под условом да Пјонгјанг потврди одустајање од развоја нуклеарног програма.

2003 - У подељеном граду Хеброну убијен је исламски терориста Абдулах Кавасме, један од лидера палестинског покрета Хамас, одговоран за смрт више од 40 Израелаца.

2005 - Умро је филипински надбискуп Џеми Син, познат као предводник масовних народних покрета у којима су срушена двојица некадашњих филипинских председника, Фердинанд Маркос, 1986. и Џозеф Естрада, 2001. године.

2008 - Ферибот, са више од 700 путника и чланова посаде, потонуо је у водама

Филипина. Ферибот "Принцеза звезда" на којем се налазило 626 путника и 121 члан посаде, пловио је од Маниле ка провинцији Цебу кад је дошло до потонућа. Узрок трагедије највероватније је тајфун "Фенгшен".

2013 - Преминуо је Милорад Мишковић, српски балетски уметник које је стекао светску славу. У свет уметности ушао је у београдском дечјем Родином позоришту Гите Предић Нушић. Као ученик Нине Кирсанове постаје члан Народног позоришта а већ 1946. у Паризу започиње велику међународну каријеру. У Француској је 1956. основао и сопствену трупу. По завршетку играчке каријере Мишковић је дуго радио за УНЕСКО, као први човек Савета за игру (ЦИД), да би потом постао доживотни почасни председник тог тела.

2022 - Јужна Кореја успешно је лансирала свемирску ракету сопствене производње "Нури" (KSLV-II) са космодрома Наро на југу земље. Развој ракете носача КСЛВ водио је Корејски институт за свемирска истраживања (KARI). Тростепена ракета носач KSLV II (Korean Space Launch Vehicle II) тешка је 200 тона, висине 47,2 метра, пречника 3,5 метара.

(Танјуг)